

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Z. M. P.**, zast. obecným zmocněncem A. H., proti žalovanému: **Krajský úřad Plzeňského kraje**, se sídlem Škroupova 18, Plzeň, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 1. 2019, č. j. PK-DSH/13618/18, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 5. 2019, č. j. 17 A 64/2019 - 73,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce se domáhal zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Plzně, jímž byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku ve smyslu § 125f odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění účinném do 30. 6. 2017, za což mu byla dle § 125f odst. 3 ve spojení s § 125c odst. 5 písm. d) uvedeného zákona uložena pokuta ve výši 1.500 Kč a náhrada nákladů řízení ve výši 1.000 Kč.

[2] Krajský soud vyzval žalobce přípisem ze dne 8. 4. 2019, č. j. 17 A 64/2019 - 17, k úhradě soudního poplatku za podání žaloby, na což žalobce reagoval žádostí o osvobození od soudních poplatků ze dne 25. 4. 2019. Žádost odůvodnil žalobce tím, že je

nemajetný, bez finančních prostředků a bez trvalého bydliště. Dále poukázal na skutečnost, že mu byly Policií ČR zabaveny finanční prostředky a osobní věci, jakož i osobní automobil, se kterým vykonával taxislužbu. Ke své žádosti žalobce přiložil dva protokoly o vydání hmotné věci ze dne 24. 11. 2015, dle kterých žalobce pro účely trestního řízení vydal Policii ČR bankovky v celkové hodnotě 3.400 Kč a 75 EUR, mobilní telefon BlackBerry a osobní automobil Škoda Superb, reg. zn. X. Žalobce výzvu dne 29. 4. 2019 doplnil o sérii internetových článků, přičemž uvedl, že ve věci jedná ve smyslu čl. 23 Listiny základních práv a svobod. Krajský soud vyzval stěžovatele usnesením ze dne 30. 4. 2019, č. j. 17 A 64/2019 - 64, k odstranění vad žádosti o osvobození od soudních poplatků, neboť žalobce uváděl své osobní, majetkové a výdělkové poměry zcela obecně a prokazoval je dokumenty z roku 2015, resp. dokumenty, které byly pro posouzení jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů irelevantní. Stěžovatel v reakci na výzvu soudu uvedl, že je bez domova, nesdílí společnou domácnost, nemá žádný majetek, nemá žádný příjem kromě milodarů, není hlášen na úřadu práce, nemá tedy co dokládat. Dále uvedl, že výše uvedené dokumenty týkající se vydání věci pro účely trestního řízení jsou významné pro posouzení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, protože jsou stále aktuální v trestní věci projednávané u Obvodního soudu pro Prahu 1, sp. zn. 3 T 63/2016, kde je stěžovatel v pozici obviněného.

[3] Následně krajský soud v záhlaví uvedeným usnesením zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků. V odůvodnění krajský soud uvedl, že důkazní břemeno k prokázání nedostatku prostředků k úhradě soudního poplatku nese účastník soudního řízení, přičemž vycházel z usnesení NSS ze dne 21. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50. Jelikož žalobce nedoložil ani po výzvě krajského soudu veškeré své měsíční příjmy a výdaje, kdy pouze poukázal na měsíční příjem v podobě „milodarů“ bez bližší specifikace, jakož i prokázání jejich výše a měsíční výdaje nespecifikoval vůbec, byl zde dán dle rozsudku NSS ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 - 51, důvod pro zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Žalobce (dále „stěžovatel“) napadl výše uvedené usnesení krajského soudu kasační stížností.

[5] Pochybení krajského soudu stěžovatel spatřuje v tom, že mu napadené usnesení upírá právo na přístup k soudu, neboť jej soud neosvobodil od placení soudního poplatku za podanou žalobu, přestože stěžovatel nemá peníze na zaplacení tohoto soudního poplatku.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. S ohledem na

pokračování

usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, podle něhož v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jakým je také usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a není povinen hradit soudní poplatek, netrval Nejvyšší správní soud na podmínce zaplacení soudního poplatku ani na na podmínce zastoupení advokátem.

[8] Nejvyšší správní soud následně posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“). Tento druh osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je uvedeno, že *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[11] Z citovaného ustanovení vyplývá, že pro přiznání částečného osvobození od soudních poplatků musí být splněny následující podmínky: účastník řízení požádal o osvobození, jeho návrh není zjevně neúspěšný a doložil nedostatek příjmů. Pro přiznání osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu musí navíc existovat zvlášť závažné důvody (srov. usnesení NSS ze dne 22. 5. 2014, č. j. 7 As 68/2014 - 50). Smyslem a účelem osvobození od soudních poplatků je ochrana nemajetného účastníka řízení před odepřením přístupu k soudu. Soudní řád správní nevymezuje objektivní kritéria pro posuzování množství prostředků žadatele o osvobození od soudních poplatků. Posouzení jeho majetkových poměrů je tak věcí úvahy soudu. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží zejména k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku a k povaze uplatněného nároku. U fyzických osob bere v úvahu také jejich sociální poměry, zdravotní stav apod. Osvobození od soudních poplatků lze přiznat jen fyzické osobě, jejíž majetkové a sociální poměry jsou výrazně horší než standardní. Je přitom na účastníku řízení, aby dostatečně konkrétně popsal své osobní a majetkové poměry a současně předložil listiny prokazující jeho nemajetnost (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50).

[12] Spornou v posuzované věci je otázka, zda byly v případě stěžovatele v řízení před krajským soudem naplněny výše uvedené podmínky, tedy zda měl být stěžovatel osvobozen od placení soudního poplatku.

[13] Krajský soud se v napadeném usnesení otázkou naplnění výše uvedených podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků dostatečně zabýval, přičemž správně poukázal na stávající judikaturu Nejvyššího správního soudu, dle které břemeno tvrzení o nepříznivé majetkové situaci tíží výlučně žadatele a není na soudu, aby z vlastní iniciativy vyhledával skutečnosti, které by žádost o osvobození od soudních poplatků odůvodňovaly (srov. cit. rozsudek č. j. 7 Azs 343/2004 - 50). Přestože soud z úřední povinnosti nezjišťuje výdělkové a majetkové poměry žadatele, existují situace, kdy nesmí zůstat zcela pasivní. V případě, že na základě předložených dokladů není možné dostatečně posoudit majetkové a sociální poměry žadatele, je úkolem soudu vyzvat žadatele k doložení předchozích tvrzení (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 7. 2012, č. j. 8 As 64/2012 - 14).

[14] Krajský soud stěžovatele ke splnění uvedených povinností řádně vyzval a nelze mu vytýkat, že namísto stěžovatele sám nevyhledával iniciativně okolnosti, jež by mohly být relevantní pro posouzení jeho žádosti. V situaci, kdy byly přes výzvu krajského soudu stěžovatelovy odpovědi stále velice obecného charakteru a stěžovatel svá doplňující tvrzení znovu nepodložil žádnými relevantními a aktuálními doklady, neměl krajský soud povinnost stěžovatele opětovně vyzývat k dalšímu doplnění jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, jestliže ten svou povinnost tvrdit a osvědčit okolnosti rozhodné pro posouzení nemajetnosti neunesl a nevyvinul dostatečné úsilí k tomu, aby soudu poskytl věrohodný obraz o svých osobních a majetkových poměrech.

[15] Nejvyšší správní soud nesouhlasí s námitkou stěžovatele, že mu napadené usnesení upírá právo na přístup k soudu, a to s poukazem na výše zmíněný účel institutu osvobození od soudních poplatků, jakož i konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. na rozsudek ze dne 14. 1. 2010, č. j. 6 Ads 50/2009 - 67, v němž bylo vysloveno, že „podle čl. 36 odst. 4 Listiny základních práv a svobod podmínky a podrobnosti práva na soudní a jinou právní ochranu upravuje zákon. Jednou z těchto podmínek je i zaplacení soudního poplatku v případě, kdy je poplatková povinnost dána zákonem. Zákonný požadavek zaplacení soudního poplatku nemůže být proto považován za porušení práva na přístup k soudu, resp. práva na spravedlivý proces. Obdobně vnímá soudní poplatky rovněž Ústavní soud, který je řadí mezi podmínky realizace práva na soudní ochranu.“ Dále lze odkázat také na usnesení NSS ze dne 28. 4. 2010, č. j. 5 As 21/2010 - 26, popř. na judikaturu Ústavního soudu, např. náleze ze dne 3. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 162/99.

[16] Nejvyššímu správnímu soudu nezbyvá než konstatovat, že v posuzovaném případě se krajský soud žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků věnoval přezkoumatelným způsobem a dospěl ke správnému závěru, že stěžovatel svou povinnost tvrdit a osvědčit své osobní a majetkové poměry tak, aby si o nich soud mohl učinit komplexní obraz, nesplnil. V souzené věci je podstatné, že stěžovatelova tvrzení o jeho tíživé finanční situaci, která uvedl ve své žádosti o osvobození od soudních poplatků i v odpovědi na doplňující výzvu krajského soudu, byla stručná, neúplná a nepodložená a

pokračování

nemohla postačovat k tomu, aby byly náklady, které má stěžovatel v soudním řízení nést, přeneseny na stát. Závěrem lze uvést, že obdobně posoudil v podstatě shodná tvrzení téhož stěžovatele v souvislosti s jeho žádostmi o osvobození od soudních poplatků v jiných poplatcích i Nejvyšší správní soud (srov. např. usnesení z 6. 6. 2016, č. j. 8 As 99/2016 - 31). S ohledem na formulace uváděná v těchto podáních stěžovatele a k nim přikládaným přílohám (trestní oznámení na rozdělení ČSFR, Hloubková sonda do kruhů sudetoněmecké lobby, kopie různých podání stěžovatele a jeho zmocněnce ve volebních věcech apod.) lze ostatně pochybovat o tom, že jsou tato podání míněna vážně.

[17] Krajský soud tedy nepochybil, když uzavřel, že stěžovatel neprokázal naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků, a žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků zamítl.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[18] Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[19] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. srpna 2019

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu